Placera pengar miljövänligt

Miljöekonomi

För den som vill placera pengar säkert, utan maximal avkastning men med vetskap om att de används för vettiga miljöprojekt, finns det nu alternativ också i Finland.

Merkur är ett danskt finansieringsinstitut med social inriktning i sin verksamhet. Sedan 2010 samarbetar Merkur med stiftelsen Siemenpuu, som Natur och Miljö varit med om att grunda. Samarbetet gäller ett så kallat klimatkonto (*ilmastotili*), som ger placeraren något lägre ränta än konventionella sparkonton. Medel som deponeras här används för utlåning till miljöprojekt. Exempelvis ekologiska gårdar och ekobyar i Finland har redan fått finansiering på detta sätt. Till klimatkontot hör också en donationsdel som används för att understöda organisationer som arbetar med miljöförbättrande projekt i u-länder. Siemenpuu väljer ut organisationerna. För närvarande stöder man medborgarorganisationen Mitra Insani som arbetar för att bevara sumpmarksregnskog i Indonesien.

Merkur har goda erfarenheter av finansieringen av miljöprojekt – också rent ekonomiskt. Under de senaste åtta åren har inga kreditförluster noterats. 2010 tilldelades Merkur Nordiska rådets stora miljöpris.

Källa: www.merkurpankki.net.

Slöseri med mat

Resursanvändning

En färsk nordisk undersökning visar att matvaror slängs bort i affärerna i betydande mängder. Det här är både resursslöseri och en onödig belastning av avfallshanteringen.

I Finland går mellan 65 och 75 miljoner kilo matvaror till spillo i affärerna varje år. Det motsvarar 12–14 kilo per person. Mest är det färskprodukter som frukt, grönsaker och bröd som slängs då de passerat bäst före-datum. Också färskt kött, fisk och färdigmat blir avfall i allt för hög grad.

Affärerna är ändå inte de värsta matslösarna. I en tidigare undersökning visade MTT att vi konsumenter slänger omkring dubbelt mer mat än affärerna, det vill säga 20–30 kilo per person och år.

Trots allt hävdar MTT:s forskare att affärernas volymer av matavfall minskat under de senaste åren till följd av effektivare logistik och bättre elektronisk uppföljning av produkternas ålder. Ett sätt att minska förlusterna vore en effektivare realisationsförsäljning av produkter som håller på att bli föråldrade. Sådana produkter borde också lättare kunna erbjudas åt nödställda. Något föråldrad mat borde dessutom lättare kunna ges åt husdjur.

MATS LINDHOLM

Här går fosforn i fällan

Fosforfällan är ett treårigt pilotprojekt som testar ett enkelt och billigt system för att minska det finländska jordbrukets utsläpp av fosfor i Östersjön. Projektet inleddes under våren 2009 i Raseborg och har väckt en hel del intresse bland jordbrukarna i regionen.

TEXT
LINNEA NORDSTRÖM

Övergödning

Under våren 2009 placerades fosforfällor vid Mörby ekogård, Baggby gård och Ekerö gård utanför Ekenäs. Under 2010 placerades en fälla vid Västankvarn gård i Ingå och 2011 placerades ännu en fälla vid gården.

Anna Alm från Mörby gård har tagit vattenprover från samtliga fällor en gång i veckan under projektet. Hon berättar att bemötandet på alla sätt varit positivt.

– Jag tror att intresset bland jordbrukarna har varit stort därför att fosforfällan är något konkret. Ofta upplevs miljöåtgärder som diffusa eller svåra att uppfylla.

Enkel och billig teknik

Enkelhet är en av fosforfällans grundprinciper. Systemet designades så att jordbrukarna kan sköta det fullständigt med egna krafter och gårdens maskiner. Fosforfällan placeras vid åkrarnas utloppsdiken och består av en sedimentationsbassäng, en fördämning, en säck som innehåller en blandning av kalk och järngips och sedan ytterligare en sedimentationsbassäng. För att mäta fosforhalterna i vattnet tas vattenprover vid den första sedimentationsbassängen, vid säcken och vid den andra sedimentationsbassängen.

Säcken som har använts under projektet för att binda fosfor kallas för Filtra P och är en produkt som Nordkalk ursprungligen tillverkade för rening av avloppsvatten på glesbygden. Säcken installeras i en sorts brunn och den binder fosfor som är löst i vattnet. Fosforn i partikelform fastnar också till en viss del i sedimentationsbassängerna.

Materialkostnaderna för fosforfällan är rätt låga eftersom det enda som gårdarna behöver för att installera en fosforfälla är en Filtra P-säck, två brunnsringar av cement och två fanerskivor.

Fosforn återanvänds

Om vattenflödet är stort i diket måste Filtra P säcken bytas ut ungefär en gång i månaden eftersom fosforbindningen minskar med tiden. När säckarna tas bort från fällan behöver de inte slängas utan innehållet kan användas igen på åkrarna. Det berättar Kjell Weppling från Nordkalk.

– Jordbrukarna kan lyfta upp säcken och strö ut kalken på åkrarna. På så sätt kan fosforn återanvändas.

Behov av förbättringar

Under pilotprojektet har en del brister med systemet upptäckts. Under denna sommar har endast fällorna vid Västankvarn varit i funktion. Vid Mörby var fosforhalterna i vattnet så låga att fällan ansågs onödig och vid Baggby och Ekerö var vattnets flödeshastighet ojämn vilket ledde till problem.

Tvärminne zoologiska stations direktör Marko Reinikainen anser att systemet borde utvecklas i framtiden för att fungera vid alla gårdar trots varierande vattenflöde och topografi.

– Det finns mycket möjligheter för teknisk utveckling och optimering. Till exempel borde det finnas en mekanism för att styra hur stor mängd vatten som når fällan.

Enligt Anna Alm kunde en avstängningsmekanism också vara användbar.

– Det skulle vara bra att kunna slå på anläggningen vid tider då det finns speciellt mycket fosfor i vattnet.

Behov av förbättring

Vattenproverna från fosforfällorna har analyserats av laboratorieanställda vid Tvärminne zoologiska station. Vattenprover från Västankvarn kommer att tas ännu under hösten, och sedan kommer slutanalysen att utföras under vintern.

Reinikainen berättar att sommarens vattenprover från Västankvarn har visat en 30 procents minskning av fosforn när fällorna fungerar som bäst.

– Jag hoppas på samarbete med produktutvecklare också i framtiden för att vidareutveckla systemet. Fosforfällan löser inte alla problem med jordbruk nära vattendrag, men om systemet kunde tillämpas på stora arealer kan det vara ett alternativ till att ta åkermarker ur bruk.

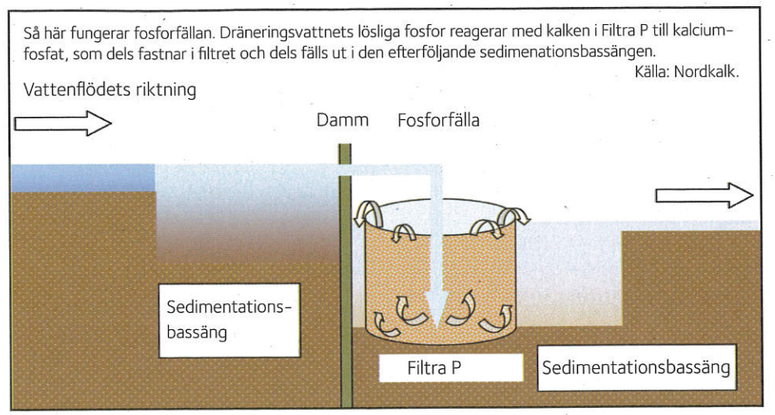

Rotary som drivkraft

Projektet Fosforfällan fick sin början under hösten 2008 då Axel Alm från Nordkalk Ab höll ett föredrag om Östersjöns tillstånd för medlemmar av Ekenäs och Karis Rotaryklubbar. Alm jobbade med vattenreningsfrågor och i slutet av föredraget föreslog han metoder som kunde användas för att avlägsna fosfor från åkrarnas avrinningsvatten. Mats Lindholm, chef för byggnadsteknikavdelningen vid Yrkeshögskolan Novia i Ekenäs och medlem av Ekenäs Rotaryklubb, blev intresserad.

– När Axel Alm höll sitt föredrag nappade vi från Rotary på direkt. Rotary är en välgörenhetsorganisation som söker verksamhet i närsamhället och fosforfällan var något som vi kunde göra för att förbättra Östersjöns tillstånd.

Fosforfällan har redan från början varit ett projekt med många aktiva samarbetspartners. Ekenäs och Karis Rotaryklubbar har tillsammans med Yrkeshögskolan Novia, Tvärminne zoologiska station och Nordkalk hållit i trådarna för projektet. Flera utomstående finansiärer, bland annat MTK-stiftelsen, har understött projektet.